

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Τῆς ἀδερφοῦλας μου
ποῦ δὲ θὰν ἀκούσει ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα μου.

I

Ναί, ξαίρω, χίλια, Καλή, παραμύθια. Ἄ θές, νὰ σοῦ πῶ καὶ γι' ἀγάπες. Ἀλήθεια, ξαίρω δυὸ ἱστορίες παλιές, δυὸ μονάχα, μὰ φτάνουν γιὰ σήμερα. Χρόνια ποῦ τις ἀκουσα τώρα καὶ πουθενὰ δὲν τις εἶπα. Φωτιά. Νὰ μοῦ κάνεις καμίνι, γλυκειά μου, τὴν κάμαρη. Μὴ θαρρεῖς πὼς κρυώνω ἂ μαζεῦτηκα ἔτσι στὸ τζάκι. Μ' ἀρέσει ἡ φωτιά· μὴ ρωτᾷς, ἀδερφοῦλα. Κ' ἡ γιὰ γιὰ σὰ μᾶς ἔλεγε παραμύθια, θυμᾶσαι, στὸ τζάκι καθόταν. Δὲν εἶναι πὼς κρυώνω, σοῦ λέω. Εἶν' ὥρατες ἱστορίες, θὰν τὸ ἴδεις. Διὸ ἀγάπες.

II

Τὴν εἶδε στὸ δρόμο του ὁ πρῶτος, τὴν πρώτην ἀγάπη. Μπορεῖ καὶ στὸ σπῖτι της ἢ στὸν ταίρκο, δὲν ξαίρω. Μὰ τοὺς χώριζε πληθος, λαὸς—ἔτσι λέει τὸ παραμύθι—μὲς στὸν ἀπέραντο ταίρκο τοῦ κόσμου. Καὶ δρόμος πολὺς. Κι ὄλο ἀγκάθια ὁ δρόμος καὶ κόσμος...

Μὰ κείνος εἶχε χέρι γερό. Καὶ τὸν ἀνοίξε μοναχός του τὸ δρόμο νὰ φτάσει σιμά της. Μὰ εἶταν παιδί ἢ ἀγάπη του. Κ' εἶχε δυὸ μάτια μεγάλα, ποῦ κοίταζαν μ' ἀπορία μονάχα, μὲ γέλιο, τὸ θάμα.

Τῆς εἶπε πούδς εἶναι, καὶ τότε μονάχα τὸ εἶδε, παιδί, πούθε ἐρχόταν καὶ πούθε περνοῦσε γιὰ νὰ φτάσει σ' αὐτήν. Καὶ δὲν εἶταν τότε παιδί, μῆτε γυναίκα δὲν εἶταν ἡ ἀγάπη του κἄν. Τὶ ἂν εἶταν γυναίκα θὲ νᾶστηνε μὲ καμάρι τὸ θρόνο της πάνω ἀπ' ἕσα κορμιά κι ἂν πατοῦσε ὁ καλός της. Κι ἂν εἶταν παιδί, θὰ τὴ θάμπωνε πάλι—καὶ βέβαια, δίκια λέει τὸ παραμύθι—τὸ πανέμορφο κείνο στεφάνι ποῦ τῆς ἔφερνε τάμα, τόσο δρόμο ὁ φτωχός.

Καὶ τὸν ἄφισε μόνο νὰ κλαίει στὰ πόδια της... Μπορεῖ ν' ἀκλαιγε ἀμίλητα πιδ πικρά, πιδ βαδιά της καὶ κείνη... Μὰ δὲν εἶχε ἡ πλάση χαρὰ σάν τὸ κλάμα τους θεῖα, τὸ λέει καθαρά τὸ παραμύθι. Τὸ θυμᾶμαι, ἀδερφοῦλα, καλά. Μὴ ρωτᾷς καὶ μὲ κόβεις. Δὲν ξαίρω παραπάνω οὔτε γώ...

... Καὶ δὲν εἶταν γυναίκα ἢ ἀγάπη του νὰ πατάει σὲ κουφόρια. Μῆτε εἶταν παιδί νὰ χαρεῖ τάρχοντικά του δῶρα... Καὶ τὸν πῆρε ἀπ' τὸ χέρι μιὰ μέρα—σπαραγμὸς νὰ τὸν ἔβλεπες—καὶ τὸν ἔσυρ' ἡ ἴδια στὸ βωμό. Καὶ τοῦ λύγισε κ' ἔτρεψε, μὰ τοῦ λύγισε ὡς τόσο τὸ χλωμό του τὸ κεφάλι στὴ Μοῖρα... Κι ἔταν κείνος σπαρτάρησε ἀπ' τὸν ἀψύ του τὸν πόνό, τ' ἀποκρίθηκε μόνο μ' ἕνα π ρ ἔ π ε ι στεγνὸ καὶ βαρὺ, κ' οὔτε δάκρυσε μπρός του. Παράξενο παραμύθι, ἀδερφοῦλα. Φωτιά, μὰ μὴ λὲς πὼς κρυώνω. Ἡ φλόγα μ'

ἀρέσει. Φωτιά ποῦ νὰ τρέμει τὸ τζάκι. Παραμύθι εἰ αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω.

Καὶ δὲν εἶτανε ἴσαμε δῶ μῆτε γυναίκα καὶ μῆτε παιδί· εἶταν μόνο ἀνείπωτα ὥρατα ἢ καλή του. Τὸ λέει καὶ τὸ παραμύθι τὸ ἴδιο.

Καὶ κείνος ἐλύγισε ὁ περήφανος, κάτου ἀπ' τὸ χέρι ποῦ λάτρευε. Γύρισε μόνο σὰ στερνὴν ἰκεσία τὰ μάτια του, κ' ἔτρεχαν αἷμα—παραμύθι, Καλή—καὶ τῆς ζήτησε μόνο, γιὰ ὑστατὴ χάρη, νὰ μὴ τὸν ἀφίσει... Καὶ κείνη, ποῦ εἶταν ἀνείπωτα ὥρατα, τοῦ τ' ὀρκίστηκε ἐπίσημα στὸ θεὸ της μπροστά, στὴν ψυχὴ της τὴν ἴδια... Τοῦ ἔταξε πὼς θὰ στέκει στὸ πλάι του πάντα. Πὼς θὰ φωτίζει, τοῦ ὀρκίστηκε, τὴ ζωὴ του αἰώνια...

Φωτιά, ἀδερφοῦλα μου. Κρυώνω.

Πεθαίνει μιὰ τέτια ἀγάπη; Καὶ γὼ ἔλεγα ὄχι, ποτέ. Κι ἔμωσ πέθανε, Ἀγάπη μου. Ἐτσι λέει τὸ παραμύθι. Καὶ πέθανε ἄξαφνα καὶ βαριά. Καὶ χωρὶς νᾶρρωστήσει· αὐτὸ εἶν' τὸ πικρό. Πεθαμένη, μυστήριο. Ψυχομάχημα, ἀγῶνας, σπασμοί, πάει τὸ κρῖνο. Μὲ τὰ ὥρατα, μὰ πάει. Καὶ ὕστερα κόλλυδα καὶ κεριά, μοιρολόι στὴ θανάτῃ της. Τώρα πιά μῆτε τάφος καὶ μῆτε ἀχνάρι. Ἐνας κρᾶχτης μονάχα, ἡ τύψη πότε-πότε τις νύχτες. Βραχνὰς σὲ δυὸ βλέφαρα κρῖνα. Μὰ πάει, πεθαμένη ἢ ἀγάπη...

Μυστήριο, ξωτικὸ παραμύθι. Οὔτε γὼ, ἀδερφοῦλα, δὲν πίστευα. Εἶταν ἀνείπωτα ὥρατα ἢ καλή του... Μὰ πέρασα χτὲς καὶ τὸν εἶδα σὰ στοιχεῖο στὸ κατώφλι τοῦ πύργου του, μοναχός, νὰ φιλεῖ τῶνομά της ὁ ἔρμος... Τὴν εἶδα καὶ κείνη μακριὰ σ' ἄλλη χώρα νὰ θυμιάζει σκυφτὴ ἔναν τάφο τὸ δεῖλι... Τὸ βλέπεις, πεθαίνει καὶ τέτια ἀγάπη. Καὶ χωρὶς νᾶρρωστήσει.

Κρυώνω, ἀδερφοῦλα... Φωτιά.

III

Νὰ μὴν κλαῖς γιὰ ν' ἀκούσεις τὸ δεύτερο παραμύθι μου τώρα. Ἡ δεύτερη ἀγάπη εἶν' ἀγάπη ποῦ ζεῖ. Εἶναι δυὸ δυνατοί. Κι ὀρκιστήκαν εἰ δυὸ στὸ θεὸ τους, στὴν ψυχὴ του καθένος ὀρκίστηκε. Κείνος πὼς θὰ ζήσει ἢ ἀγάπη τους. Ναί, εἶν' ἀλλιώτικο τοῦτο, Καλή, παραμύθι.

Τὴν περίμενε χρόνια καὶ χρόνια, στὸν ὕπνο, στὸν ξύπνο του, κ' ἤρθε μιὰ μέρα. Καὶ κείνη τὸν ζήτηγε χρόνια στὸ φῶς, τὸν διψοῦσε. Καὶ ἤρθε πιδ ἔμορφη καὶ πιδ πλούσια ἀκόμα ἀπὸ τὸνεῖρο. Τοῦ ἔφερε ὄλα ποῦ δὲν εἶχε χαρεῖ στὴ ζωὴ, ὁμορφιά καὶ ψυχὴ καὶ τραγοῦδι κι ἀγάπη. Καὶ κείνος τῆς χάρισε ὅ,τι εἶταν στὸν κόσμο ἀκριβό, τὴ ζωὴ καὶ τὸ φῶς, οὐρανὸ καὶ τὸν ἥλιο. Θεός...

Καὶ τὴ λέγαν ἀγάπη τὴ χαρὰ τους καὶ εἶτανε σὰ βρισιὰ τόσο ὠχρὸ ἕνα ὄνομα. Καὶ δὲ βρισκανε ὄνομα τῆς χαρᾶς τους. Τὴ ζοῦσαν μοναχὰ σὰ θεῖα.

Κι ὁ καθένας τους εἶταν πιδ πλούσιος, πιδ ὠραίος ἀπ' τὸνειρο.

Μὴ ρωτᾶς, ἄ λυπᾶσαι. Φωτιά νὰ χαρεῖς, ἀδερφοῦλα. Δὲν εἶπα πὼς πέθανε ἡ ἀγάπη αὐτῆ. Βλαστημᾶς. Δὲν μπορεῖ νὰ πεθάνει. Ὁρκίστηκε μιὰ βραδιά δυνατά, στὴν ψυχὴ του τὴν ἴδια. Δὲν πεθαίνει αὐτὴ ἡ ἀγάπη. Σοῦ τῆπα πὼς ζεῖ.

Μιὰ βραδιά μοναχά. . . —μπορεῖ νᾶταν και μέρα, και πρωί, τὸ ξεχνῶ τὸ παραμῦθι αὐτοῦ — μιὰ βραδιά εἶπε ἡ Μοίρα τους νὰ γιορτάσουν τὸ γάμο τους, λέει. Ἡ φλόγα μου καίει τὰ μάτια. Δὲν κλαίω, ἀδερφοῦλα. Δὲν κλαίω στὴ χαρά.

Μήτε κάλεσμα, μήτε παπάδες. Μουσικὴ μοναχὰ και οὐρανὸς και θεὸς και λουλούδια. Και οὔτε λουλούδια πολλὰ και ἀκριβὰ σὰ σὲ κάθε χαρά. Οὔτε ἄσπρα. Μενεξέδες μονάχα πὸν κάναν μεθῆσι τὸ σπῆτι. Μιὰ νάρκη γλυκεῖα σὰ χασίς. . . Ἡ φωτιά, ἀδερφοῦλα, δὲν κλαίω. Παράξενο, ἀλήθεια, μενεξέδες σὲ γάμο. Και ἔμωσ ἔτσι λέει τὸ παραμῦθι, τὸ θυλάμαι καλά. Ποιὸς τοὺς ἔστειλε ἄχ, τὸ ξεχνῶ. . . μὰ μπορεῖ και κανένας. Μπορεῖ νὰν τοὺς κόψανε μόνοι τους ἢ και κάποιος θεὸς νὰν τοὺς ἔρρηξε δῶρο. Μουσικὴ και λουλούδια. . . Χασίς. . .

Ἄ λυπᾶσαι, ἀδερφοῦλα, φωτιά. Μὲ παγώνει τὸ κρύο.

Δὲν πεθαίνει ἡ ἀγάπη αὐτῆ σὰν και τᾶλλο παραμῦθι τὸ πρῶτο. Μὴ ρωτᾶς ἄ λυπᾶσαι, γλυκεῖα μου. Ὁ γάμος, ἡ στοργή... τί φαντάσματα λές; Δὲ σὲ νιώθω. Σοῦ εἶπα πὸν ὀρκίστηκε μιὰ βραδιά νὰν τὴ ζεῖ τὴν ἀγάπη τους μ' ἔποια θυσία. Και εἰν' ἱερὸς στὸ φτωχὸ τοῦ Ἀγαπημένου ὁ ἔρκος. Πὼς εἶναι θεὸς, σοῦ τὸ εἶπα και αὐτό. Μὴ ρωτᾶς, ἄ λυπᾶσαι.

Τὴν εἶδα μεσάνυχτα σὰ στοιχεῖδ στὸ κατώφλι τῆς πόρτας του, ἡ ἔρμη, νὰ φιλεῖ τὸνομῆ του. Τὸν εἶδα και κείνον νὰν τῆς παίρνει στὰ χέρια του με στοργὴ τὸ κεφάλι ὀλοένα. . . Κ' ἡ ἀγάπη τους ἄκουσα ζεῖ, βασιλεύει ἀκόμα. . .

Φωτιά, μὲ πεθαίνει τὸ κρύο. . .

Μὰ κλαῖς. . . Μὴ μοῦ κλαῖς τὴν ἀγάπη πὸν πέθανε τάχα; Στὴ ζωὴ τρισαλι νὰ μοῦ λές, ἀδερφοῦλα. . .

IV

Κι ἀκόμα, ξαίρω και ἄλλα, Καλή, παραμῦθια γιὰ τὸ δεύτερο τοῦτο. Μὰ σήμερα δὲ βαστῶ παραπάνου.

Ἄ λυπᾶσαι, φωτιά και παγώνω.

Μιτωλήνη, Δεκέμβριος 1921

ΛΙΝΑ ΣΤΕΦΑΝΗ

Ο ΚΟΥΡΕΑΣ ΤΟΥ ΛΟΧΟΥ

— Μὰ δὲν μπορῶ, κύρ Λοχία, νὰ βγῶ σκοπὸς ἀπόψε. Ὅλη τὴν ἡμέρα εἴμουνα κάτω στὰ φυλάκια και ξύριζα. Ποῦ ἀκούστηκε ὁ κουρέας τοῦ λόχου νὰ φυλάει και σκοπὸς; Ἐξᾶλλου μὲ κέθει και ἡ κοιλιὰ μου. Δὲν μπορῶ.

— Μπορεῖς δὲν μπορεῖς, θὰ φυλάξεις και θὰ χοροπηδήξεις.

Ὁ κουρέας τοῦ λόχου εἶτανε τῆς πιδ μεγάλης ἡλικίας, πὸν ὑπηρετοῦσε «ὕπὸ τὰς σημαίας». Εἶχε ξεπέσει κι' αὐτὸς στὸ μικρὸ χωριουδάκι πὸν ἔμεις τῶχαμε πρόχειρα χτισμένο στὸ λόγγο γιὰ νὰ περάσουμε τὴν κακὴ περίσταση. Πεντ' ἔξη μπαραγγούλες μικρὲς ἀπ' τὰ σανίδια τοῦ παρακάτου τούρκικου χωριοῦ, πὸν κάψαμε στὸ πέρασμά μας. Καμμιά τριανταπενταριά στρατιῶτες εἴμαστε - ἔλοι. Ἐγὼ, σὰν ἀνώτερος, μποροῦσα νὰ θεωρηθῶ και δῆμαρχος

Τὸ βράδι ἐκεῖνο δίκιο εἶχε νὰ δυστροπήσει κι' ὁ κουρέας, ὁ Μπάρμπα-Δημητρός. Ἀπ' τὴν περασμένη βραδεῖα χιόνιζε και δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ πάψει. Ἄν βαστοῦσε ἔτσι, τὸ πρωὶ θὰ σηκωνῶμαστε μ' ἓνα μέτρο χιόνι. Εἶχε φτάσει ὡς τὴν ὠρα ἓνα γόνα. Κ' ἓνας ἀγέρας, θέμου φύλαγε, και καταχνιὰ πὸν δὲ μᾶς ἄφηνε οὔτε τὴ μύτη μας νὰ ἰδοῦμε.

Πὼς μποροῦσε λοιπὸν νὰ φυλάξει αὐτὸς, ἓνας γέρος ἄνθρωπος, πὸν ἔχε δέκα χρόνια τώρα στὸ στρατό;

— Ἄλλως τε τί μοῦμαθε γράμματα ὁ πατέρας μου και ἔγινε κουρέας, ἔλεγε ἔτσι στ' ἀστεία, γιὰ νὰ μὴ φυλάω σκοπὸς και μάλιστα σὲ τέτοια νύχτα.

Ἀλήθεια, εἶτανε ἀνυπόφορο και νὰ τρέχει ἀπ' τὸ πρωὶ σὲ δεκαπέντε τόσα φυλάκια γιὰ νὰ ξυρίζει τοὺς «ἄνδρας». Ἄ! μὰ θᾶσκαζε.

Ἄλλὰ και ὁ λοχίας ὁ μικρούτσικος—εἶτανε τοῦ 21 —τ' ἤθελες νὰ κάνεις; Ἐπειδὴς δὲν ἔφτανε ἡ δύναμη τοῦ φυλακείου νὰ μὴ βγάλει ὑπηρεσία ἀπόψε; Δὲν μποροῦσε. Ἀναγκαστικὰ ἐκεῖνο τὸ βράδι νὰ φυλάξουν ἔλοι. Ἐπειτα, τὸν εἶχε στὴν ἀναφορὰ αὐτὸν τὸν παλιάνθρωπο, τὸ Γιαννιώτη, πὸν ξεπίτηδες ἔφαγε μιὰ παραβάνη, ἀκούτε μωρέ, μιὰ παραβάνη ἐλιές κ' ἔκανε ἔμετὸ γιὰ νὰ μὴ φυλάξει σκοπὸς. Ἐτσι τῶκανε πάντα.

— Θὰ τὸν πάρεις και θὰ τὸν σηκώσεις. Τὴν πεντάρη φυλάκιση τὴν ἔχει σίγουρα και χώρια ἂν δὲν τὴν κάνει παραπάνω ὁ συνταγματάρχης με τὸ «ἐγκρίνω και ἐπαυξάνω» του.

Κι' αὐτὸς ὁ Μπετχάδης; Μερονυχτὶς συνδαύλιζε τὴ φωτιά και τὴν κρατοῦσε πάντ' ἀναμμένη. Ἄλλη δουλειὰ ἔξω ἀπ' αὐτὴ και ἀπ' τὸ φαῆ, ἓνα μῆνα τώρα, δὲν ἔκανε. Ἐφταιγε ὁ λόχος; Τί νὰ σοῦ κάνεις; τόσα ζευγάρια ἄρβυλα και τσαρούχια εἶχε φέρει, κανένα δὲν τοῦκανε. Εἶχε κάτι πόδια, δυὸ μέτρα τὸ καθένα. Χρειαζότανε ἰδιαίτερο καλαπόδι γι' αὐτόν. Ποῦ νὰ